

O V E R M A S E - - - - -

- - - - - V E L D K R U I S E N .

Onder veldkruisen verstaan we alle kruisen in open veld, langs de wegen. Het zijn zovele publieke belijdenissen van katoeliek geloof.

De naam " veldkruis " en ook de verschillende categorieën kruisen ontleen we aan de grondige en niet minder entoesiaste studie van E.H.Welters, onder de titel " Het Limburgse Veldkruis." (1)

Onze streek is a.h.w.bezet met kruisen, en sluit op dat gebied aan bij Wallonië, bij het Rijnland en de Elzas, bij Ned. Limburg.

Tegenwoordig plaatst men minder kruisen, méér Mariakapelletjes.

Stenen, houten, smeed- en gietijzeren kruisen, staan er langs al onze wegen, niet alleen aan de kruispunten... Alle eren ze de Gekruisigde, doch ze hebben niet allé dezelfde betekenis. Er zijn er met een heel speciale betekenis, om een welbepaalde reden opgericht. E.H.Welters onderscheidt 13 categorieën van kruisen, volgens hun oorsprong. We volgen deze indeling en beperken ons tot de Voerstreek en Aubel.

o o o o o

1) GERECHTSKRUISEN.

Ter bevestiging van een of ander recht, ter bescherming ook, werd een kruis opgericht. Zo op de grenzen van gemeenten.

Het kruis aan de weg van St-Martens Voeren naar 's Gravenvoeren staat ongeveer op de gemeentegrens (smeedijzeren kruis, nogal eenvoudig).

2) MARKTKRUISEN.

Kruis op 'n markt. Als Godsstandbeeld op 'n publieke plaats; ook om de handelsverrichtingen onder hoede te stellen; als aanmaning tot eerlijkheid.

AUBEL. Bovenop het 13^oeeuws kapelletje op de markt prijkt een smeedijzeren kruis. Tenslotte is dit kapelletje verwant met de tipische Rijnlandse en Eifelkruisen. Deze hebben in hun voet een kleine nis met heiligenbeeld. Hier te Aubel is de nadruk verlegd, hier is het kapelletje hoofdzaak geworden, maar in de grond is het een marktkruis. De tekst op de voet ,

a C C e D a M V s

z e L o p V r o

(kronogram: I760) is best toepasselijk op 'n markt: accedere, zinspelend op de opkomst naar de markt; zelus: ijver, handelsbedrijvigheid, terwijl purus op de eerlijke bedoelingen van de zakenlui wijst.

(1) in " Publications de la Soc.historique et archéologique dans le Limbourg ", Maastricht. T.65 (1929) p.246 v.v.